
Lesson Study in Nederland

2017-2021

Informatie voor schoolleiders

Onderzoek naar Lesson Study in Nederland

Lesson Study

Lesson Study (LS) is een krachtige professionaliseringsbenadering voor docenten, waarbij docenten samen en onderzoekend leren met een focus op het leren van de leerlingen. Tijdens een LS doorloopt een klein team docenten de LS-cyclus waarin zij aan de hand van een gezamenlijke onderzoeksvraag een les ontwerpen en daadwerkelijk geven. Tevens verzamelen ze 'live' data over hoe de les bijdraagt aan het leren van hun leerlingen en afsluitend reflecteren ze op het LS-proces. De LS-cyclus staat hieronder weergegeven.

Onderzoek Lesson Study in Nederland

Uit internationaal, vaak kleinschalig en kwalitatief onderzoek blijkt dat LS de professionele dialoog van docenten versterkt en de kwaliteit van de lessen verhoogt. Voor de Nederlandse context staat dit onderzoek echter nog in de kinderschoenen. We denken dat LS effectief is, maar of dit echt zo is, waar de kracht *precies* zit en wat de rol is van het begeleiden van een LS, is nauwelijks onderzocht. In dit onderzoek staan daarom de volgende vragen centraal:

1. Hoe draagt LS bij aan de kwaliteit van het werk van docenten?
2. Hoe leren docenten via LS?
3. Hoe draagt begeleiding bij aan het LS-proces?

De kracht van het onderzoek zit in het verkrijgen van gedetailleerde informatie van deelnemers aan LS: de individuele LS-teamleden, hun begeleiders en de leerlingen. Deze informatie zal een waardevolle bijdrage leveren aan het optimaliseren van LS, om LS in de toekomst zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij wat zinvol is voor docenten, wat uiteindelijk het leren van leerlingen ten goede komt.

In het kort

Implementatie

- Krachtige professionaliseringsbenadering voor docenten: vier LS-cycli in twee kalenderjaren

Ontwikkeling

- Focus op leren van leerlingen
- Pedagogisch-didactisch handelen van docenten
- Professionele dialoog

Wie kan deelnemen?

We zijn op zoek naar vo-scholen die Lesson Study (LS) al of gaan implementeren in hun organisatie en waar we over de schouders mee mogen kijken met het proces van uitvoering en implementatie. Per school vragen we om twee teams te laten deelnemen in het onderzoek. Dit zijn teams die:

- vakgericht zijn (welk vak maakt niet uit)
- lesgeven in de onderbouw (vmbo of havo/vwo)
- binnen LS (willen) werken aan differentiatie
- bij voorkeur minimaal één LS-cyclus ervaring hebben
- tussen januari 2018 en januari 2020 vier LS-cycli onder begeleiding willen uitvoeren
- mee willen werken aan onderzoek

Begeleiders

Elk team wordt begeleid door een schoolinterne of schoolexterne LS-begeleider (tegen betaling, van bijvoorbeeld de Lerarenopleiding). Schoolinterne begeleiders kunnen een opleiding Lesson Study-begeleiding volgen, georganiseerd door LessonStudyNL in Amsterdam en Groningen (najaar 2017 of voorjaar 2018: 6 dagdelen, voorbereidingstijd en intervisie).

Dataverzameling gedurende vier LS-cycli

Vier LS-cycli

Docenten en begeleiders doorlopen vier LS-cycli gedurende twee kalenderjaren vanaf januari 2018. De begeleider neemt alle LS-sessies op video op (gesprekken en onderzoekslessen), verzamelt alle beschikbare documentatie (zoals ontwikkeld lesmateriaal, aantekeningen van interviews met leerlingen en observatieformulieren) en houdt een logboek bij na afloop van iedere sessie.

Gegevens lespraktijk en interviews

Bij elke deelnemende docent verzamelen we op drie momenten - vooraf, na de 2^e LS-cyclus en na de 4^e LS-cyclus – gegevens over hun ervaringen met LS en over hun normale lespraktijk. Dit gebeurt via interviews, het maken van video-opnames van twee lessen, en de afname van leerlingvragenlijsten aan het eind van die twee lessen. Daarnaast interviewen we op vier momenten - na elke LS-cyclus - twee docenten per team over de ontvangen LS-begeleiding.

Tot slot interviewen we de LS-begeleider op vijf momenten - vooraf en na elke LS-cyclus.

Op de volgende pagina staat per kalenderjaar een overzicht van de dataverzameling.

Tijdsinvestering voor de LS-teams

Docenten

Docenten hebben gemiddeld **26 uur per half jaar** nodig, voor zowel de LS-cyclus (25 uur) als voor deelname aan het onderzoek (max. 1 uur voor het interview). Het verzamelen van de overige data vergt geen extra tijd, omdat dit gebeurt door studentassistenten of door de LS-begeleiders.

Schoolinterne begeleiders

Schoolinterne begeleiders hebben gemiddeld **36 uur per half jaar** nodig, voor zowel de LS-cyclus (30 uur, inclusief 1 uur voorbereidingstijd per LS-bijeenkomst, uitgaande van 5 LS-bijeenkomsten per cyclus) als het onderzoek (6 uur: max. 1 uur voor het interview en 1 uur verzameling documentatie en videomateriaal per LS-bijeenkomst).

Jaar 1 - november 2017 t/m december 2018*

1 ^e LS-cyclus			2 ^e LS-cyclus			
Nov-dec 2017			Jan-jun 2018	Jun 2018	Aug-nov 2018	Dec 2018
Voor 1 ^e LS-cyclus			Doorlopen 1 ^e LS-cyclus	Na 1 ^e LS-cyclus	Doorlopen 2 ^e LS-cyclus	Na 2 ^e LS-cyclus
Docenten	Video-opname les en leerlingvragenlijsten in twee klassen per docent	Video-opnames LS-sessies en documentatie	Interviews • Begeleiding (2 docenten per team)	Video-opnames LS-sessies en documentatie	Video-opname les en leerlingvragenlijsten in twee klassen per docent	
	Interviews • Eigen lesgeven • Lesson Study				Interviews • Eigen lesgeven • Lesson Study • Begeleiding (2 docenten per team)	
Begeleider	Interviews • Begeleiding	Bijhouden logboeken, opnemen LS-sessies en verzamelen documentatie	Interviews • Begeleiding	Bijhouden logboeken, opnemen LS-sessies en verzamelen documentatie	Interviews • Begeleiding	

Jaar 2 - januari t/m december 2019*

3 ^e LS-cyclus		4 ^e LS-cyclus		
Jan-jun 2019		Jun 2019	Aug-nov 2019	Dec 2019
Doorlopen 3 ^e LS-cyclus		Na 3 ^e LS-cyclus	Doorlopen 4 ^e LS-cyclus	Na 4 ^e LS-cyclus
Docenten	Video-opnames LS-sessies en documentatie	Interviews • Begeleiding (2 docenten per team)	Video-opnames LS-sessies en documentatie	Video-opname les en leerlingvragenlijsten in twee klassen per docent
				Interviews • Eigen lesgeven • Lesson Study • Begeleiding (2 docenten per team)
Begeleider	Bijhouden logboeken, opnemen LS-sessies en verzamelen documentatie	Interviews • Begeleiding	Bijhouden logboeken, opnemen LS-sessies en verzamelen documentatie	Interviews • Begeleiding

* De precieze planning gaat in overleg.

Certificering

Docenten en LS-begeleiders ontvangen per afgeronde LS-cyclus een certificaat van deelname.

Delen leeropbrengsten onderzoek

Na afronding van de vier LS-cycli presenteren wij bij u op school de resultaten van het onderzoek, waarbij de teams inzicht krijgen in hun leerprocessen en hoe LS bijgedragen heeft aan de kwaliteit van hun lesgeven. De LS-begeleiders ontvangen na afloop een persoonlijke rapportage over hun geboden begeleiding.

Privacy

Deelnemers ontvangen een formulier 'geïnformeerde toestemming' met het verzoek dit te ondertekenen. Hierin staat onder andere in dat de dataverwerking anoniem zal gebeuren en dat wij uw data met niemand anders zullen delen dan met u. Voor uitgebreide informatie over de ethische codes verwijzen wij u naar www.rug.nl/gmw/pedagogy-and-educational-sciences/research/ethical-committee/

Contact

Voor meer informatie of voor vragen/opmerkingen kunt u contact opnemen met Iris Uffen, promovenda aan de Rijksuniversiteit Groningen – Lerarenopleiding.

T: 050 – 363 4492 | E: i.uffen@rug.nl

Onderzoeksteam

Iris Uffen werkt onder begeleiding van prof. dr. Klaas van Veen, dr. Siebrich de Vries, dr. Sui Lin Goei en dr. Nellie Verhoef.